

EMISSIEHANDEL

Vervuilen is nu **spotgoedkoop**'

Het Europese systeem voor handel in CO₂-emissierechten wordt breed gezien als een lachertje. Het Europees Parlement wil dat vervuilen meer pijn gaat doen, maar de tegenlobby is sterk.

Door onze correspondent
Stéphane Alonso
STRAATSBURG

Bas Eickhout ziet ze al weken overal opduiken: cement-lobbyisten. „Ze worden massaal ingevlogen”, zegt de Europarlementariër (GroenLinks). Iets om je ongerust over te maken, maar ook best een gunstig teken. Kennelijk is het plan van het Europees Parlement om bedrijven, en vooral cementproducenten, veel meer te laten betalen voor CO₂-uitstoot hard aangekomen. En tja, dat was ook de bedoeling.

Het plan moet ervoor zorgen dat het Europese milieubeleid alsnog gaat bijten. In 2005 zette de EU een systeem van 'emissiehandel' (ETS) op. Bedrijven moeten hun uitstoot dekken met 'emissierechten'. De gedachte: de vervuiler betaalt. Maar in de praktijk werkt de CO₂-beurs slecht. Er circuleren te veel rechten. Vervuilen is spotgoedkoop.

De EU heeft vastgelegd dat de CO₂-uitstoot tot 2030 met 40 procent wordt gereduceerd en na 2050 wordt

teruggebracht tot bijna nul om een temperatuurstijging van meer dan twee graden te voorkomen, zoals beloofd in het klimaatakkoord van Parijs.

Om dat doel te halen moet vervuilen duurder worden, om zo de overgang naar schonere energie te versnellen. De milieuc commissie van het Europees Parlement, waarin Eickhout zetelt, stemde in december al in met een plan om massaal emissierechten te schrappen. Woensdag wordt er pleinaar gestemd.

„Schaarste moet de prijs opdrijven”, zegt Eickhout. „Zie het als een weiland dat volledig onder water staat. Wij zetten daar nu een grote pomp bij.”

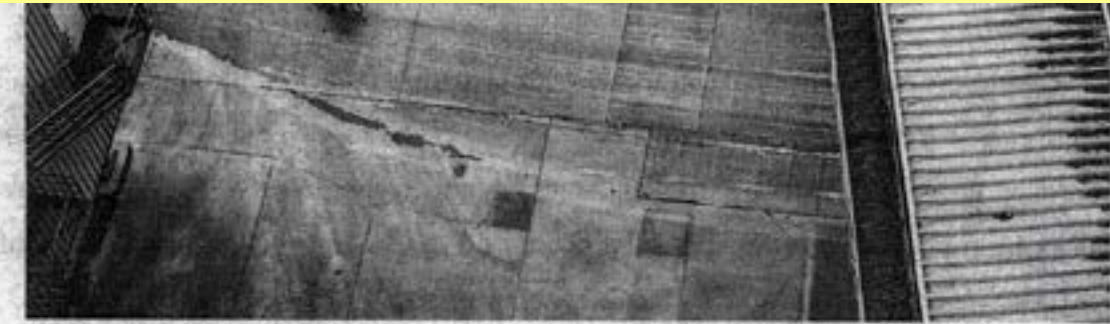
Het in december bereikte compromis was zwaarbevochten. De christendemocraten, die in Brussel de politiek domineren en tegen de industrie aanschurken, stonden op de rem. Eickhout moest water bij de wijn doen, maar kreeg er naar eigen zeggen iets cruciaals voor terug: ambitie. Zo wordt van het overschot aan uitstootrechten, zo'n twee miljard, de helft geschrapt. „Dat is echt wel wat. De christendemocraten begonnen met nul.”

Daarnaast wordt de waterplas die overblijft elk jaar verkleind: met 2,4 procent, meer dan het originele voorstel (2,2). Ook kunnen straks bij een dreigende 'overstroming' meer rechten tijdelijk worden afgevangen, in een apart reservoir, de zogenaamde *market stability reserve*.

Recept voor stilstand

Aan het handelssysteem wordt al jaren eindeloos geschaafd. Belastingheffen op CO₂-uitstoot zou een stuk simpeler zijn. Alleen: belastingen zijn een nationaal voorrecht waarover de EU weinig te zeggen heeft. Lidstaten willen dat graag zo houden. Als het in Brussel al over belastingen gaat, is bovendien unanimitéit vereist. Een recept voor stilstand.

Volgens Eickhout hoeft ETS hele-

In het Duitse Ennigerloh, in Noordrijn-Westfalen, worden vrachtwagenbanden gebruikt als brandstof voor de cementfabriek van de firma HeidelbergCement.

FOTO JASPER VAN DEN BLOOMBERG

maal niet ingewikkeld te zijn, maar is het dat geworden door een effectieve lobby. Bedrijven begonnen meteen te klagen dat het systeem hun concurrentiepositie verslechtert ten opzichte van branchegeenoten buiten de EU die geen CO₂-kosten hebben. De politiek zwichtte, er kwam compensatie: aan bedrijven die er aantoonbaar op achteruitgaan, worden elk jaar ook gratis rechten toegekend. Massaal. „Daarom staat dat weiland

Men zegt: de cementsector, die moet je hebben!

Bas Eickhout, Europarlementariër

nu onder water”, zegt Eickhout.

Het staat dubbel onder water, omdat bedrijven door de economische crisis minder uitstoten. De prijs voor een ton CO₂ ging zelfs omlaag, van 8 naar 5 euro.

Sander de Bruyn van onderzoeksbureau CE Delft zegt dat de prijs naar 50 euro moet, om te voorkomen dat 'Parijs' ontwrichtend uitpakt. „Gebeurt dat niet, dan schieten de kosten van het klimaatbeleid na 2030 hard omhoog”, zegt hij. „Het hele idee is dat je die over de jaren uitsmeert.”

Het bedrijfsleven is niet overtuigd.

„Wij zijn ook voor een betekenisvolle prijs”, zegt Leon de Graaf van de machtige werkgeversclub Business Europe. „Maar het is niet de bedoeling dat bedrijven uit Europa worden weggejaagd.” In een recente enquête van de lobby-organisatie zei 71 procent van de 120 ondervraagde bedrijven dat een hogere CO₂-prijs reden is om minder te investeren.

Winst maken met emissiehandel

Het punt is: tot nu toe heeft ETS bedrijven niet alleen weinig gekost, ze hebben er zelfs heel veel aan verdiend. De Bruyn rekende uit dat bedrijven tussen 2008 en 2015 25 miljard euro extra winst konden boeken. Ze kregen veel meer gratis rechten dan ze eigenlijk nodig hadden, en verkochten die. „We vermoeden ook dat CO₂-kosten op grote schaal worden doorberekend in producten, terwijl die kosten niet echt zijn gemaakt.” ETS is volgens De Bruyn daarmee ook een „subsidie-instrument” geworden, een manier voor bedrijven om de winsten op te krikken.

De cementsector spant daarbij de kroon. Die is een grote vervuiler: van de industrie-emissies onder het ETS-systeem is een kwart 'cement'. De sector krijgt veel gratis rechten maar heeft in werkelijkheid weinig last van internationale concurrentie - cement wordt lokaal gemaakt en verhandeld

- en hoeft dus eigenlijk geen compensatie. De verkoop van gratis rechten is zo lucratief dat de cementindustrie er zelfs door is gegroeid. En dus méér is gaan uitstoten. De Bruyn: „Dat is natuurlijk niet wat je wilt bereiken.”

Dat vindt het Europees Parlement ook. Als sluitstuk van het plan krijgen cementbedrijven dan ook geen gratis rechten méér. De sector loopt hierdoor de komende tien jaar 20 miljard euro mis. „Maar dat is dus wel publiek geld”, benadrukt Eickhout.

Business Europe is tegen. „Uit principe”, zegt De Graaf, die waarschuwt voor „marktverstoring”. Volgens Eickhout zijn juist de gratis rechten verstoring en doen bedrijven te veel alsof gratis de regel is en veilen de uitsondering. „Dat is natuurlijk de omgekeerde wereld.”

Volgens Eickhout spreken de bedrijven niet met één mond. Misschien wel tegenover de buitenwereld want „het is de ongeschreven regel van de old boys: over elkaar doe je niet on aardig”. Maar achter de schermen is er begrip. „Iedereen zegt tegen me: de cementsector, die moet je hebben!”

Houdt het compromis stand? De christendemocraten broedden de afgelopen dagen toch weer op amendementen die het schrappen van rechten zouden vertragen. De lobby doet z'n werk. Eickhout: „Het wordt heel spannend.”